

UDC 339.92

SCOPUS CODE 1409

ტურიზმის გავლენა მსოფლიო ეკონომიკაზე

- მ. მეტრეველი** ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველო, 0175, თბილისი, მ. კოსტავას 77
E-mail: marinametreveli@yahoo.co.uk
- ბ. ხოტენაშვილი** ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველო, 0175, თბილისი, მ. კოსტავას 77
E-mail: belakho88@yahoo.com

რეცენზენტები:

- რ. ქინკლაძე**, სტუ-ის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტის ასოცირებული პროფესორი
E-mail: ruso1103@yahoo.com
- ნ. ნადარეიშვილი**, სტუ-ის ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტის ასოცირებული პროფესორი
E-mail: n.nadareish3005@gmail.com

ანოტაცია: ტურიზმი მსოფლიო ეკონომიკის ერთ-ერთი წამყვანი და დინამიკური დარგია. მრავალი ქვეყნის ეკონომიკაში ტურიზმს წამყვანი როლი ეკისრება სახელმწიფო ბიუჯეტის შევსებაში, მთლიანი შიგა პროდუქტისა და დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნაში. ტურიზმი უდიდეს გავლენას ახდენს ეკონომიკის ისეთ დარგებზე, როგორებიცაა: ტრანსპორტი, კომუნიკაციები, მშენებლობა, სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა, ფართო მოხმარების საქონლის წარმოება და სხვა. თავის მხრივ, ტურიზმის განვითარებაზე მოქმედებს შემდეგი ფაქტორები: დემოგრაფიული, ბუნებრივ-გეოგრაფიული, სოციალურ-ეკონომიკური, ისტორიული, კულტურული, რელიგიური, პოლიტიკურ-საკანონმდებლო და სამეცნიერო-ტექნიკური. ტურიზმის დარგის განვითარებისათვის ასევე მნიშვნელოვანია ქვეყ-

ნის მოსახლეობის ცხოვრების დონე, თავისუფალი დროის ხანგრძლივობა, კულტურული მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების სურვილის ზრდა, ეკონომიკური, პოლიტიკური სტაბილურობა. ამგვარად, ტურიზმი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების კატალიზატორია.

საკვანძო სიტყვები: მთლიანი შიგა პროდუქტი; მსოფლიოს ტურისტული ბაზარი; ტურისტული პროდუქტი; ტურიზმის განვითარება.

შესავალი

მსოფლიოს ტურისტულ ბაზარზე, XX საუკუნის 70-იანი წლების შუა პერიოდში, ტურისტულ პროდუქტზე მოთხოვნის თვალსაზრისით, შესამჩნევი გარდატეხა მოხდა. შეიცვალა თავისუფალი დროის გამოყენებისადმი მიდგომა,

კერძოდ იმპლავრა „ცხოვრების ხარისხის“ ამაღლების ტენდენციებმა – არა მხოლოდ შთაბეჭდილებისა და სიამოვნების მიღების ზოგადმა სურვილმა, არამედ იმატა მოთხოვნამ მკვეთრ შთაბეჭდილებასა და დახვეწილ სიამოვნებაზე.

ბუნებრივია, რომ თავისუფალი დროისადმი ასეთი მიდგომა შესაბამისად აისახა ტურისტული პროდუქტის მოთხოვნის ფორმირებაზეც.

ტურიზმზე მოთხოვნა მასობრივ ხასიათს ინარჩუნებდა. ტურიზმის მონაწილეებად ძველებურად რჩებოდნენ ელიტარული საზოგადოებისა და საშუალო ფენის წარმომადგენლები. შედარებით დაბალი შემოსავლების მქონე ფენა ტურიზმში მხოლოდ XX საუკუნის ოთხმოციან წლებში ჩაერთო. ბაზარზე ცვლილებებს განსაზღვრავდა არა იმდენად შემოსავლის დონე, რამდენადაც ტურისტული მოთხოვნილების ხასიათი. მასობრივი კონვეიერული ტურიზმი, რომელიც გამოირჩეოდა მომსახურების სტანდარტული ფორმებით, შეიცვალა დიფერენცირებული ტურიზმით, რადგან უფრო სრულად ითვალისწინებდა ტურისტის მოთხოვნილებებს.

ძირითადი ნაწილი

მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში ცხოვრების დონის ამაღლება განაპირობებს დასაქმებულთა საშვებულებო დროის ზრდასა და საპენსიო უზრუნველყოფის მაღალ დონეს. ამ ქვეყნებში პენსიაზე გასვლა ხდება შედარებით ადრეულ ასაკში, იზრდება ფინანსურად დამოუკიდებელ მარტოხელათა რიცხვი, მომუშავე ქალთა რაოდენობა, შესაბამისად მატულობს გვიანი ქორწინებები, უშვილო ოჯახთა რიცხვი და ა.შ. ყველაფერი ეს იწვევს მოგზაურობაზე ადამიანთა სურვილის და შემდგომ უკვე მოთხოვნის ზრდას. დემოგრაფიულ და სოციალურ სტრუქტურებში ცვლილებები განაპირობებს მსოფლიოში მოგზაურობის მსურველთა რიცხვის ზრდას.

მოსახლეობის შემოსავლებისა და ცხოვრების დონის ცვლილებას მრავალი საერთაშორისო ორგანიზაცია სწავლობს, მათ რიცხვშია ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციათა კავშირი. 1980წ. აღნიშნულმა კავშირმა დაამტკიცა სოციალური ინდიკატორების სია, რომელშიც შედის ინდიკატორი „დრო და დასვენება“ – თავისუფალი დრო და მისი გამოყენება. ოჯახთა ხარჯების რაციონალურობის კრიტერიუმად გამოყენებულია გერმანელი ეკონომისტ ედუარდო ენგელის კანონი, რომლის თანახმად, ოჯახის შემოსავლების ზრდასთან ერთად ეცემა დანახარჯების წილი კვებაზე, ხოლო დანახარჯების წილი ფუფუნების საგნებზე, კულტურულ და სხვა არამატერიალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაზე შესამჩნევად იზრდება.

დღეს მიმდინარე პროცესებიდან მსოფლიო ტურიზმში შეიძლება გამოიკვეთოს შემდეგი ტენდენციები:

- საერთაშორისო მასშტაბით ტურისტულ პროდუქტზე მოთხოვნის ზრდა;
- ტურისტული ინდუსტრიის ცალკეული დარგების განვითარების წინმსწრები ტემპები;
- საერთაშორისო ტურიზმის როლის მკვეთრი ზრდა ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში;
- შემომყვანი და გამყვანი ტურიზმის გეოგრაფიული სტრუქტურის ცვალებადი ხასიათი.

ზოგადად, ტურიზმის გავლენა ქვეყნის ეკონომიკაზე გამოიხატება: ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლებით, ტურიზმის ხვედრითი წილით ქვეყნის ექსპორტსა და საგადასდებლო ბალანსში, ქვეყნის ბიუჯეტში ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლებით, ტურიზმის განვითარებით მიღებული ახალი სამუშაო ადგილებით.

ტურიზმის დარგის უნიკალურობას განსაზღვრავს ისიც, რომ ტურისტების შემოყვანა მთლიანად მუშაობს ქვეყნის შიგა ბაზრის გაფართოებაზე. აქედან გამომდინარე, როგორც ზემოთ

ადენიშნეთ, ტურიზმი სხვადასხვა ხარისხით შეხებაშია ეკონომიკის მრავალ დარგთან და ხელს უწყობს მათ განვითარებას.

ტურისტული საქმიანობის პრაქტიკაში არსებობს ქვეყნების ორი ჯგუფი: 1. ქვეყნები, რომლებიც უფრო მეტ ტურისტს აგზავნიან, ვიდრე იღებენ (მიმწოდებელი ქვეყნები ანუ ქვეყნები, რომლებიც გამოირჩევა საერთაშორისო ტურიზმში მაღალი მყიდველობითი უნარით) და 2. ქვეყნები, რომლებიც უფრო მეტ ტურისტს იღებენ, ვიდრე აგზავნიან (მიმღები ქვეყნები ანუ ქვეყნები, რომლებიც ტურიზმიდან ღებულობენ შემოსავლებს). მიმწოდებელ ქვეყნებს შეიძლება მივაკუთვნოთ გერმანია, აშშ, გაერთიანებული სამეფო, ჩინეთი, იაპონია, იტალია და სხვა, ხოლო მიმღებ ქვეყნებს – საფრანგეთი, ესპანეთი და სხვა.

საერთაშორისო ტურისტთა შემოსვლები

2013 წელს საერთაშორისო ტურისტების შემოსვლის მაჩვენებელი 5%-ით გაიზარდა და რეკორდულ მაჩვენებელს მიაღწია (1087 მლნ მსოფლიო მასშტაბით). 2012 წელს ჩამოსვლელთა რიცხვი შეადგენდა 1035 მილიონს, როდესაც ტურისტების რაოდენობამ პირველად გადააჭარბა 1 მილიარდს. მიუხედავად გლობალური ეკონომიკური დაღმასვლისა, საერთაშორისო ტურიზმზე მოთხოვნამ მოლოდინს გადააჭარბა და 2013 წელს ჩამოსული ტურისტების რაოდენობა 52 მლნ-ით გაიზარდა.

ევროპამ 2013 წელს 29 მილიონზე მეტ საერთაშორისო ტურისტს უმასპინძლა, დაიკავა მოწინავე პოზიცია და ჯამური მაჩვენებელი 563 მილიონამდე გაზარდა. დაფიქსირდა 5%-იანი ზრდა, რამაც ამ რეგიონში 2005–2012 წლების (2.5%-იანი ზრდა) საშუალო მაჩვენებელი გააორმაგა.

2014 წელს შენარჩუნდა ტურისტების რაოდენობის ზრდის ტენდენცია და მერყეობდა 4%–4,5%-მდე მსოფლიო მასშტაბით. გაეროს

საერთაშორისო ტურისტული ორგანიზაციის პროგნოზით, აზიისა და წყნარი ოკეანის ქვეყნებში ტურისტების რიცხვი გაიზარდა 5 – 6 %-ით, აფრიკაში – 3 – 4 %-ით, ევროპასა და ამერიკის ქვეყნებში – 3 – 4 %-ით. რაც შეეხება ახლო აღმოსავლეთს, მოსალოდნელია 0–5 %-იანი ზრდა, რაც გულისხმობს, რომ იმედის საფუძველი არსებობს, მაგრამ ზუსტი გათვლა ამ ეტაპზე შეუძლებელია. ტურისტთა უმეტესობა დასასვენებლად მოგზაურობს და უპირატესობას საჰაერო ტრანსპორტს ანიჭებს.

2013 წელს ტურისტთა ნახევარზე მეტმა (53%) საჰაერო ტრანსპორტით ისარგებლა, დანარჩენმა (47%) უპირატესობა სხვა ტიპის ტრანსპორტს მიანიჭა, აქედან 40% – საგზაო, რკინიგზა – 2% და საზღვაო – 5%. დროთა განმავლობაში შეინიშნება საჰაერო ტრანსპორტით სარგებლობის ზრდის ტენდენცია.

2013 წელს ტურისტთა უმეტესობამ იმოგზაურა დასვენების მიზნით და შეადგინა საერთაშორისო ტურისტების საერთო შემოსვლების ნახევარზე მეტი (52% ანუ 568 მლნ) მაშინ, როცა ტურისტების 14% საქმიანი და პროფესიული ვიზიტით შემოიფარგლა, 27%-მა იმოგზაურა მეგობრებისა და ახლობლების მოსანახულებლად, სამკურნალოდ, რელიგიური ან სხვა განზრახვით, ხოლო დარჩენილი 7%-ის მიზანი დაუდგენელია.

შემოსავლები საერთაშორისო ტურიზმიდან

2013 წელს, ვალუტის კურსის ცვალებადობისა და ინფლაციის გათვალისწინებით, საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები 5%-ით გაიზარდა მსოფლიო მასშტაბით და მიაღწია 1159 მილიარდ დოლარს (873 მლრდ ევრო). საერთაშორისო ტურისტების რაოდენობის ზრდა ადეკვატურად აისახა შემოსულ თანხებზე (+5%) და დაადასტურა მჭიდრო კავშირი საერთაშორისო ტურიზმის ამ ორ მთავარ ინდიკატორს შორის.

საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები 81 მლრდ დოლარით გაიზარდა (34 მლრდ ევრო). ეს შედარებით ნაკლები ზრდა გამოწვეული იყო დოლარის კურსის ვარდნით. 2013 წელს მსოფლიო მასშტაბით ზრდის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა ევროპაში, რამაც შეადგინა საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლების 42% და 35 მლრდ დოლარიდან 489 მილიარდ დოლარამდე გაიზარდა (368 მლრდ ევრო), რაც განაპირობა ევროს, როგორც ვალუტის სიმყარემ აზიისა და წყნარი ოკეანის ქვეყნებში.

საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსულმა თანხებმა მსოფლიო მასშტაბით 31% შეადგინა და 30 მილიარდიდან 359 მილიარდ დოლარამდე გაიზარდა (270 მლრდ ევრო). ამერიკის ქვეყნების წილი 20%-ს შეადგენს და შემოსავლები 16 მლრდ-იდან 229 მლრდ დოლარამდე გაიზარდა (173 მლრდ ევრო). ახლო აღმოსავლეთის წილია 4% (47 მლრდ დოლარი (36 მლრდ ევრო)), ხოლო აფრიკის – 3% (34 მლრდ დოლარი (26 მლრდ ევრო)).

ცხრილი 1

შემოსავლები საერთაშორისო ტურიზმიდან

						შემოსავლები (დოლარში)			შემოსავლები (ევროში)		
						მლრდ		შემოსვლა	მლრდ		შემოსვლა
	10/09	11/10	12/11	13*/12	2013*	2012	2013*	2013*	2012	2013*	2013*
მსოფლიო	5.2	4.5	4.2	5.3	100	1,078	1,159	1,070	839	873	800
მზარდი ეკონომიკა	5.8	5.9	4.0	6.0	64.3	688	745	1,280	536	561	970
განვითარებადი ეკონომიკა	4.0	2.1	4.5	4.0	35.7	390	413	820	303	311	610
ევროპა	-0.2	4.9	1.9	3.8	42.2	454.0	489.3	870	353.4	368.4	650
აზია და წყნარი აუზის ქვეყნები	14.9	8.3	6.7	8.2	31.0	329.1	358.9	1,450	256.1	270.3	1,090
ამერიკა	4.2	5.1	5.7	6.4	19.8	212.9	229.2	1,360	165.7	172.6	1,030
აფრიკა	2.6	1.7	7.3	0.0	3.0	34.3	34.2	610	26.7	25.8	460
შუა აღმოსავლეთი	16.3	-17.2	2.2	-1.9	4.1	47.5	47.3	920	36.9	35.6	690

აზიასა და წყნარი ოკეანის ქვეყნებში, წინა საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლების წლების მონაცემებთან შედარებით, დაფიქსირდა ზრდის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი (+8%), მათ

მოსდევს ამერიკა (+6%) და ევროპა (+4%). აფრიკაში შენარჩუნდა წინა წლების მაჩვენებელი, მაშინ, როცა ახლო აღმოსავლეთში 2012 წელთან შედარებით ეს მაჩვენებელი 2%-ით დაეცა.

საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები გულისხმობს მასპინძელ ქვეყანაში სხვადასხვა მიზნით გაწეულ დანახარჯებს, კერძოდ საცხოვრებელი ადგილისთვის, კვებაზე, ტრანსპორტზე, გართობაზე, საყიდლებზე და ასევე სხვა მომსახურებასა თუ პროდუქტზე. მაკროეკონომიკური თვალსაზრისით, საერთაშორისო ვიზიტორების მიერ გაწეული ხარჯები მასპინძელი ქვეყნისთვის მოიაზრება, როგორც ექსპორტი, ხოლო ვიზიტორის ქვეყნისთვის იმპორტად მიიჩნევა. გადახდების ბალანსით შემოსული ტურისტების დანახარჯები “ტურისტულ კრედიტად” ითვლება, ხოლო მომსახურების ბალანსითა და დანახარჯებით ტურიზმი საზღვრებს გარეთ მოიაზრება, როგორც “ტურისტული დებიტი.” ბევრი ქვეყნისათვის ტურიზმი წარმოადგენს უცხოური ვალუტის მოზიდვის ძირითად წყაროს, რაც, თავის მხრივ, დიდ როლს ასრულებს ეკონომიკურ განვითარებაში, ხელს უწყობს სამუშაო ადგილების შექმნასა და ქვეყნის ზოგად განვითარებას.

გარდა საერთაშორისო ტურიზმიდან მასპინძელ ქვეყანაში შემოსავლებისა, ტურიზმი ასევე საექსპორტო შემოსავალს ქმნის საერთაშორისო სატრანსპორტო მომსახურების საშუალებით. 2013 წელს ამ უკანასკნელის საექსპორტო ღირებულებამ შეადგინა 218 მლრდ დოლარი, რამაც საერთო ტურისტული საექსპორტო შემოსავლები 1.4 ტრილიონ დოლარამდე გაზარდა (1 ტრილიონი ევრო), რაც დღეში საშუალოდ 3.8 მილიარდ დოლარს (2.8 მლრდ ევრო) შეადგენს.

საერთაშორისო ტურიზმი (მოგზაურობა და ტრანსპორტი) შეადგენს მსოფლიო მომსახურების ექსპორტის 29%-ს და მთლიანი სასა-

ქონლო და მომსახურების ექსპორტის 6%-ს. მსოფლიო ექსპორტის კატეგორიათა ჩამონათვალში ტურიზმს მეხუთე ადგილი უჭირავს საწვავის, ქიმიკატების, საკვებისა და საავტომობილო პროდუქციის შემდეგ, ხოლო განვითარებად ქვეყნებში – პირველი ადგილი.

მსოფლიოს ყველაზე მოთხოვნად ტურისტულ მარშრუტებზე საერთაშორისო ტურისტული შემოსვლებისა და დანახარჯების ტოპათეულში მხოლოდ მცირე ცვლილებები დაფიქსირდა.

2013 წელს საერთაშორისო ტურისტული შემოსვლებისა და დანახარჯების ტოპათეულში ორი ცვლილება დაფიქსირდა. შემოსვლების თვალსაზრისით, ესპანეთმა (61 მლნ) რეიტინგში მესამე პოზიცია დაიბრუნა, რომელიც 2010 წელს ჩინეთს (56 მლნ) დაუთმო. ტაილანდმა ტურისტული შემოსვლების თვალსაზრისით მეათე ადგილი დაიკავა და 5 პოზიციით მაღლა გადაინაცვლა, ხოლო ტურისტული შემოსავლებით 2 პოზიციით დაწინაურდა და მეშვიდე პოზიციაზე აღმოჩნდა.

მსოფლიოს ყველაზე მოთხოვნადი ტურისტული მარშრუტების რეიტინგის შედგენისას სასურველია გათვალისწინებულ იქნეს ერთზე მეტი მაჩვენებელი. საინტერესო ფაქტია, რომ ორი ძირითადი ტურისტული ინდიკატორის (საერთაშორისო ტურისტული შემოსვლები და საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსული თანხები) საფუძველზე შედგენილი ტოპათეულებიდან რვა ტურისტული მარშრუტი ფიქსირდება ორივე სარეიტინგო ჩამონათვალში, მიუხედავად იმისა, რომ განსხვავდება როგორც იმ ტურისტთა ტიპი, რომელსაც ეს მარშრუტები მოიზიდავს, ასევე თითოეული ვიზიტისას თითოეული ღამით მათი დარჩენის ხანგრძლივობა თუ დანახარჯების ოდენობა. საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლების შემთხვევაში ცვლილებები ფიქსირდება

მსოფლიოს ყველაზე მოთხოვნი ტურისტული მარშრუტები

	საერთაშორისო ტურისტთა შემოსვლები								საერთაშორისო ტურიზმის შემოსავლები				
	(1000)				ცვლილებები (%) საბაზრო წილი								საბაზრო წილი (%)
	2010	2011	2012	2013	11/10	12/11	13/12	2013	2010	2011	2012	2013	
ვეროპა	484,842	516,020	534,376	563,441	6,4	3,6	5,4	100	411,361	464,733	454,047	489,253	100
ჩრდილოეთ ვეროპა	62,654	64,480	65,088	68,862	2,9	0,9	5,8	12,2	59,353	66,323	67,631	74,210	14,3
დასავლეთ ვეროპა	154,374	161,477	167,193	174,276	4,6	3,5	4,2	30,9	144,159	162,885	157,934	167,861	34,3
ცენტრალური	94,497	103,133	111,655	118,944	9,1	8,3	6,5	21,1	48,082	56,024	56,297	59,928	12,2
	173,317	186,930	190,441	201,3	7,9	1,9	5,7	35,7	159,767	179,50	172,185	187,254	38,3

არა მარტო ვიზიტის პირობების გათვალისწინებით, არამედ, გარკვეულწილად, მასზე აისახება ვალუტის გადაცვლის კურსის მერყეობა ამერიკულ დოლართან მიმართებაში.

ტაილანდმა ორი საფეხურით მაღლა აიწია საერთაშორისო ტურიზმით შემოსავლების რეიტინგში და დაიკავა მე-7 პოზიცია, ხოლო მე-10 ადგილით შევიდა ტოპათეულში ტურისტების შემოსვლის რაოდენობრივ რეიტინგში, კერძოდ 2013 წელს ტაილანდში შემოსული ტურისტების რიცხვი 19%-ით გაიზარდა და 27-მილიონიან მაჩვენებელს გაუტოლდა, ხოლო საერთაშორისო ტურიზმით შემოსავლები გაიზარდა 23%-ით და 42 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა.

რაც შეეხება გერმანიასა და დიდ ბრიტანეთს, შემოსვლების რეიტინგში ინარჩუნებენ ძველ პოზიციებს და მე-7 და მე-8 ადგილებს იყოფენ, ხოლო საერთაშორისო ტურიზმით შემოსავლების რეიტინგში თითო საფეხურით დაქვეითდნენ და ამჟამად მე-8 და მე-9 პოზიციებს იკავებენ. რუსეთის ფედერაცია შემოსვლების

რეიტინგში მე-9 პოზიციაზე გვევლინება, ხოლო ჩინეთის ორი ადმინისტრაციული რეგიონი – მაკაო და ჰონგკონგი საერთაშორისო ტურიზმით შემოსავლების რეიტინგში მე-5 და მე-10 ადგილებს იკავებენ.

დასკვნა

საქართველოში ტურიზმის განვითარების სტრატეგია ეყრდნობა ტურიზმის მდგრადი განვითარების მსოფლიოში აღიარებულ პრინციპებს, უდავოა ქვეყნის შემოსავლების ზრდაში მისი დიდი პოტენციალი, როგორცაა: მოსახლეობის დასაქმების მასშტაბური შესაძლებლობა; რეგიონალური ეკონომიკური განვითარების დონის გათანაბრების რეზერვების არსებობა, ეკონომიკის სხვა დარგების განვითარების სტიმულირება და სხვა. ტურიზმს დადებითი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ის ქვეყანაში განვითარდება კომპლექსურად, რაც ნიშნავს, რომ ტურიზმი ქვეყანაში სხვა დარგებთან ერთად და მათ პარალელურად უნდა განვითარდეს.

ლიტერატურა

1. Metreveli M., Timothy D., „Tourism, Progress and Peace“, Chapter 9., „Effects of the August 2008 War in Georgia on Tourism and Its Resources“, Edited by I Kelly, University of Western Australia, Australia, O Moufakkir, Stenden University, Netherlands, 2010. (In English).
2. Metreveli M., The English-Georgian Explanatory Dictionary of Tourism. Tbilisi., 2006. (In Georgian).
3. Metreveli M., Tourism Economics and Politics. Tbilisi., 2011. (In Georgian).
4. UNWTO World Tourism Barometer (2013). (In English).
5. The Travel & Tourism, Report 2013. (In English).
6. <http://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/regional%202015/world2013.pdf>
7. <http://www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis/>
8. http://www3.weforum.org/docs/WEF_TT_Competitiveness_Report_2013.pdf

UDC 339.92

SCOPUS CODE 1409

TOURISM INFLUENCE ON THE WORLD ECONOMY

M. Metreveli	Department of business administration, Georgian Technical University, 77, M. Kostava str, Tbilisi, 0175, Georgia
E-mail: marinametreveli@yahoo.co.uk
B. Khotenashvili	Department of business administration, Georgian Technical University, 77, M. Kostava str, Tbilisi, 0175, Georgia
E-mail: belakho88@yahoo.com

Reviewers:

R. Kiknadze, professor, Department of business administration, faculty of business-engineering, GTU
E-mail: ruso1103@yahoo.com

N. Nadareishvili, associated professor, Department of business administration, faculty of business engineering, GTU
E-mail: n.nadareish3005@gmail.com

ABSTRACT: Tourism in is one of the leading and dynamic field. Many of the country's economy with tourism leading role in filling the state budget, gross domestic product and more job creation. Tourism influences on the fields of economy, such as transport, communications, construction, agriculture, industry, consumer goods and others. For one's part the following factors influences on the development of tourism: demographic, natural-geographic, socio-economic, historical, cultural, religious, political, legal and scientific-technical. It is also important for the development of the tourism sector of the country's population living standards, the length of free time, an increase in the desire to accommodate with the needs of the cultural, economic, political stability and so forth. Thus, tourism acts as a catalyst for socio-economic development.

KEY WORDS: cross domestic product; tourist product; tourism development.

UDC 621.397.2

SCOPUS CODE 1409

ВЛИЯНИЕ ТУРИЗМА НА МИРОВУЮ ЭКОНОМИКУ

Метревели М.Ш. Департамент бизнес-администрирования, Грузинский технический университет, Грузия, 0175, Тбилиси, ул. М. Костава, 77
E-mail: marinametreveli@yahoo.co.uk

Хотенашвили Б.Г. Департамент бизнес-администрирования, Грузинский технический университет, Грузия, 0175, Тбилиси, ул. М. Костава, 77
E-mail: belakho88@yahoo.com

Рецензенты:

Р. Кинкладзе, ассоц. профессор Департамента бизнес-администрирования факультета бизнес-инженеринга ГТУ
E-mail: ruso1103@yahoo.com

Н. Надареишвили, ассоц. профессор Департамента бизнес-администрирования факультета бизнес-инженеринга ГТУ
E-mail: n.nadareish3005@gmail.com

АННОТАЦИЯ: Туризм является одной из ведущих и динамически развивающихся областей в экономике многих стран. Туризму принадлежит ведущее место в заполнении государственного бюджета страны, в создании валового внутреннего продукта и дополнительных рабочих мест. Со своей стороны, развитию туризма содействуют такие факторы: природно-географические условия, потенциал страны, культура, история, религия, экономика.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: валовой внутренний продукт; туристический продукт; развитие туризма.